

Független Magyarország

Egy szám:
1500
korona.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Mátyás király-tér 8. szám.
Telefon-szám: 184.

Feladv. szerkesztő
FODOR KÁROLY.

Előfizetési árak:
Helyben negyedévre 100.000 K.
Vidékre negyedévre 120.000 K.

Egy szám:
1500
korona.

Hat tanyai iskolát építenek Bács- megye négy nagy községében.

Beszélgetés Faragó tanfelügyelővel a tanyai
oktatás programjáról.

A kultuskormány nagyszabású akciót indított tanyai iskolák teremtése érdekében, azonkívül az analfabetizmus leküzdésére. A közel jövőben ha száz tanyai elemi iskolát fognak építeni s ebből hat Bácskának jut. Azért ilyen kevés, mert itt aránylag még a legkisebb az analfabéták száma s azonkívül mert már eddig is sok új iskolát emeltek, úgy hogy iskolában nem igen van hiány.

Tudósítónk felkérte Faragó János kir. tanfelügyelőt, aki a kultusz kormány tanyai iskolaképzéséről ezeket mondotta:

— A kultuszminiszter az analfabetizmus leküzdésére nagyszabású akciót kezdeményezett s ennek keretében főszerepet jut a tanyai oktatási program végrehajtásának. Gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter a legközelebbi teendői sorában erre helyezi a súlyt. A vallás és közoktatásügyi minisztériumban már el is készült az özei parlamenti ciklus elé terjesztendő törvény, amely 600 tanyai iskola építéséről is rendelkezik. A közel 200 milliódos iskolaképzési kiadásból pár száz millió koronát — cirka fél milliárdot — Bácskára szántak tanyai iskolák építésére olyan módon, hogy az építési költségek 40-50 %-át — amint kiállításba helyezték — az állam finanszírozza. Egy-egy ilyen tanyai iskola felépítése, tanítói lakással együtt 250-300 millió koronába kerülne. Az a terv, hogy a hat tanyai iskolából Birta és Jánoshalma kapna 2-2, Mélykut és Madaras pedig 1-1 iskolát. Mélykuton a múlt évben már emeltek egy ilyen iskolát.

— Nemrégiben itt járt itt Baján a kultuszminiszter megbízottja, dr. Bencs Arthur kö. építési igazgató, min. tanácsos, aki velem és Balku Gyula főispánnal tárgyalt a kirendelt tanyai iskolákról. Utána kiutazott a négy kijelölt községbe s megtekintette a községek által erre a célra felajánlott, kiszemelt alkalmas telkeket s most az a helyzet, ha a községek bizonyos kikötéseknek eleget tesznek, az esetben a kultuskormány rögtön folyósítja is az összegeket. Ezek a tanyai iskolák nem volnának teljesen új iskolák, — mert azok a múlt évben nyitlak meg a tanfelügyelőség forszírozására — de mert az iskolák nem tudtak megfelelő helyekre szert tenni, hanem kis, szűk bérhelységeket kaptak elhelyezést, most azonban ha ezt a négy tanyai iskolát felépítik, az esetben egy éven belül rendbe jön Bácskában a tanyai oktatás, mert más községekben már régebbi idő óta fennállanak és működnek tanyai iskolák.

A további beszélgetés során a tanfelügyelő még ezeket mondotta:

— Az elmúlt évben az iskolázás nem csak kielégítő volt Bácskában, hanem, mondhatom, jó volt, mert olyan iskolákban, ahol 3-450 diák volt a létszám, ottani látogatásaim alkalmával alig hiányzott 10-15 gyermek, de azok is igazolták távolléradasukat. Ennek pedig az az oka, hogy az 1921. évi XXX. t.c. szerint szigorúan, ha kell elzárással bünteti azt a szülőt, aki nem küldi rendszeresen iskolába tanköteles gyermekét. Ilyen elzárásra volt is eset itt Bácskában.

Az analfabetizmus ellen még más módon is küzd a kormány. Klebelsberg kultuszminiszter így elhatározta azt is, hogy sorsjátékot létesít nemzeti kulturintézmények fellendítése érdekében. A sorsjáték nyereségösszege másfél millió aranykorona lesz az eddigi tervek szerint. A kultuszminiszter a várható jövődelemből egyrészt a meglévő kulturintézményeket óhajtja támogatni, másrészt új kulturális intézményeket

akar alapítani. A terv már olyan előrehaladott stádiumban van, hogy a miniszter több pénzintézzel tárgyal, még pedig hír szerint a tárgyalások menete igen előnyös.

Fővárosi tudósítónk jelentése szerint a sorsjáték jövedelmét olyan népművelődési és kulturális célokra fordítják, amelyek nem tudtak rendszeres költségvetésből fedezetet nyerni.

— Ezek közt vannak a Bácskában is meghonosított analfa-

béta-kurzusok, amelyekkel régi blünek ellen küzdünk, régi mulasztásokat törlesztünk, mondotta tudósítónknak a tanfelügyelő, azonkívül az iskolán kívüli népművelés, tehetséges ifjak továbbképzése, vidéki tanu mányok finanszírozása, — mondta a tanfelügyelő.

A kultuszminisztérium nagy arányú kulturprogramjából Bácskát egyelőre csak a tanyai iskolák építése, az analfabéta-kurzus és iskolán kívüli népművelés és a gazdasági szakfeladatok érdeklik

A zombori vármegye ház 14 termét megtöltő levéltárat követeljük a szerbektől.

A Független Magyarország nemrégiben jelentette már, hogy a magyar és jugoszláv államok kormányai részéről akció irdult meg az irányban, hogy bizonyos iratokat kölcsönösen kicserélnek. Zomborban — amint a Bácsmegeyi Napokban olvassuk — erősen készülnek a cserére és Sztrlich volt községi jegyző áll annak a bizottságnak az élén, aki összeállítja azt a listát, amely felsorolja, hogy milyen iratok és okmányok kiadását fogja kérni a jugoszláv bizottságtól.

Tudósítónk ez ügyben megkérdezte Scherer Rezső főjegyzőt, aki ezeket mondotta:

— Nálunk az iratcserére vonatkozó munkálatokat Alföldy László főlevéltáros végzi dr. Szabovics Dusan alispán utmutatása szerint. Mi természetesen minden olyan iratot, okmányt és levéltárunk minden gyűjteményét követelünk, amit fontosnak tartunk a vármegye és a régi közigazgatás, valamint a mostani új közigazgatás közti jogfolytonosságra.

Alföldy László főlevéltárnok viszont ezeket mondotta:

— Zomborban a vármegye házában 14 nagy termében halmoztuk fel évszázadok során azon iratokat, amik a vármegye történetével szorosan összefüggnek s amik reá tartoznak. Mi megpróbáljuk az egész levéltárat vissza-

kapni, de hogy mit kapunk vissza, azt nem tudom. Mindent akarunk és a tárgyalások után mindent el is fogunk hozni, amit kiadnak. Ezek a cseretárgyalások már október vége felé meg is indulnak Zomborban, ahová a magyar csererivatváást eszközöző delegáció leutazik. A magyar bizottságban magam is részt veszek, sőt miután én voltam a főlevéltárnok, az természetes, hogy az alispán ur utmutatása szerint nekem lesz a legtöbb szavam az anyag kiválogatásában.

— A kormányzó születés és névnapja hivatalos ünnep. A beügyminiszter a miniszterelnökkel együttesen rendeletet bocsátott ki, mely szerint Horthy Miklós kormányzó születés és névnapja ünnepén a hivatalos épületeket föl kell lobogózni és ezen napokon tartandó ünnepélyek tartamára a közszolgálati alkalmazottakat mentesíteni kell a szolgálat alól.

— Erkölcsrendészeti raziák. Az államrendőrkapitányság a legnagyobb eréllyel folytatja Baján az erkölcsrendészeti raziákat. Így az elmúlt napokban is több előállítás történt, akik közül többeket elítélt a rendőrség kihágási osztálya s még ma is van fogoly közülük a rendőrségi zárkákban.

Nagy szeptemberi cipővásárlás

Olcsón tartós és szép cipőt vásárolhat

Kattarinka József és Fia Cipőárúházában. Telefonszám: 206.



Lázár Sámuel

Vörösmarthy ucca 8. sz.
(Központival szemben)

OPTIKA	FENYKÉPÉSZETI	SPORTSZEREK	RÁDIO KÉSZÜLÉKEK
szemüvegek, csipetők eredeti (védjegyes) Zeiss és Memiscus lencékkel. Receptmunkák s javítások gyorsan, pontosan s olcsón készülnek.	cikkek és készülékek nagy raktára, szakfényképezésnek külön nagybani osztály. Gyári árából nagy árengedmény.	footballok, football cipők, vívófelszerelések, raketek, tennis labdák, boxfelszerelések stb. stb. A világhírű Liga-Scrum készítmények délmagyarországi egyedárúsítása.	s alkatrészek, villamosági anyagok, erős és gyengeáramú szerelések legolcsóbb napi áron.

*Betegápolási cikkek, gummiáruk, kötszerek „Tetra” Hygienikus babakelengyék nagy váfasztekban. Szabadalmazott „Compress” haskötők mérték után készülnek.

Vannak-e Baján a parlamenti muzeumnak való okmányok.

Annak idején Scitovszky Béla, a nemzetgyűlés elnöke felhívást intézett a magyar társadalomhoz és az ország törvényhatóságaihoz és városaihoz, hogy tervbe vévén egy parlamenti muzeum létesítésének eszméjét, — ezért a birtokukban lévő és parlamenti multtal bíró emléktárgyakat bocsássák a parlamenti muzeum rendelkezésére, hogy azok méltó helyen, megfelelő keretek közt adassanak át a köznek, hogy nemzeti kulturánk különböző tényezőinek történeti fejlődését feltűntse az intézmények közt méltó helyet foglaljon el alkotmányos életünk, parlamenti önkormányzatunk történetének szemléltető emlékekben és ereklyékben való megőrzése is.

Büszkén mondhatjuk el, hogy nincs a koninensen még egy állam, amelyben az alkotmányos élet és a parlamentarizmus intézménye olyan régi multban gyökereznek, mint hazánkban. Év-lapjaink az országgyűlési tanácskozásokról megvívott százados küzdelmekről regélnek s ezeknek a csatáknak szintén nagy számmal voltak hősei, sőt vértanúi is. Nem egy országgyűlésünk emlékéhez fűződnek nemzeti geniuszunknak olyan fényes megnyilatkozásai, amelyeket bizvást állíthatunk minden idők és nemzetek parlamenti történetének legkemerkedőbb eseményei mellé.

Az országgyűlés szétszórta megtalálható anyag összegyűjtése a társadalom közreműködése nélkül teljesen lehetetlen annál is inkább, mert ny irányu emlékeink jelentékeny részét megcsonkított hazánk határain kívül kellene keresnünk: az egyedüli ut, ami e célra nyitva áll, megmaradt törvényhatóságaink, követsküldési joggal feiruhazott városaink s általában egyházi és világi főhatóságaink, valamint a magyar közéletben szerepelt családok levéltáraihoz vezet s azoknak, akiket család, vagy hivatali kötelek, személyes érdeklődés, vagy véletlen körülmények a magyar közélet multjára, vezető szellemének egyéniségére és működésére vonatkozó adatok és emlékek birtokába juttattak, — támogatását kérik.

Hogy mik volnának az összegyűjtésre a kalmás ereklyék, azt lehetetlen itt részletezni. A nagyok emléke ráveti fényét minden kis tárgyra, ami életükkel, vagy egyé iségükkel összeköttetésbe hozható. Nemcsak a mai modern időkre vonatkozik ez a felhívás, hanem a rendi alkotmány idejére is.

A nemzetgyűlés elnökének felhívása mintegy fél évvel ezelőtt érkezett Bajára, de itt ilyen irányu tevékenységet senki ki nem fejtett. E-re vonatkozólag megkerdeztük dr. Puskás Dezső városi főjegyzőt, aki ezeket mondta:

— Baján senki ilyen iratokat fel nem ajánlott és eddig a városi iratárát sem böngészük át, hogy a felhívásban foglalt vonatkozású iratokat kikeressük. De ha találnánk is ilyen fajta régi okmányokat, azok t nehezen adnók ki a parlamenti muzeumnak, mert azok bizonyára szorosabb vonatkozásban vannak Baja városával is és ha a város meg akarja tartani egyszer Baja város történetét, azokra akkor lesz szüksége az adalgyűjtésnél a monografusnak.

A mi véleményünk szerint azonban mégis sok érdekes adatot lehetne a parlamenti muzeum rendelkezésére bocsátani, így hogy csak egy hirtelen megemlítsük a Latinovics Gáborra, Tóth Kálmánra, dr Plósz Sándorra, a dr Rajk Aladárra vonatkozó adatokat stb. Tóth Kálmántól eredő iratok többeknek van Baján a tulajdonában, így több levél és feljegyzés Schmidt Béla tanárnak is.

Azt hisszük azonban, hogy ennél jelentősen többet érnek azok a levelek és értékes iratok, amik az első magyar honvédeimi minisztériumtól, Mészáros Lázár 1848-as hadügyminisztertől származnak s amik pacséri Mészáros Lázár unokáccsának: Sztruhák Bertalannak vannak a tulajdonában s amiket nemrégiben mentett át Jugoszláviából, Pacsérról. Ezek a történelmi vonatkozásokkal tüzdel értékes levelek a két évvel ezelőtt elhunyt Mészáros Gizella birtokában voltak, onnan örökölte azokat nagynénjédei Sztruhák Bertalan, aki Mészáros Lázárnak egyes eredeti leveleit már eddig is átengedte köcsön, egy munkához való felhasználás végett dr Vojnics Ferenc polgármesternek.

A Független Magyarország mun-

katársa megkerdezte dr. Madarász Lajos adóhivatali főnököt is, aki ezen új rezortba való beosztása előtt Baja város főlevéltárnoka volt. Dr Madarász ezet etmondotta:

— A városnak jelenleg nincs levéltárnoka: én voltam az utolsó főlevéltárnok. A levéltárban magam nem sok munkát vége tettem, mert akkor is inkább a főjegyzői hivatalba voltam beosztva. Azt tudom, hogy a levéltárban vannak eredeti iratai és levelezései a városi hatósággal, ott van a Türr-hagyaték, de egyébként is rengeteg régi okmány és könyv van ott a levéltárban, amik alluziókat tartalmaznak a rendi alkotmányunk idejére, csak valami hozzáértő és szakavatott kézne: kellene azokat rendeznie és a több száz éves irattömegekből felszínre kotorni azokat, amik értékesek. Általában rendezni kellene ezeket a régi iratokat, amelyekből szép könyveket is lehetne írni. Így nem is kell másra gondolni, mint Tóth Kálmán és Türr István életrajzára.

A vármegyén megkerdeztük először Scherer Rezső főjegyzőt, utána Aiföldy László főlevéltárost. Scherer ezeket mondotta:

— Sajnos, bennünket a nemzetgyűlés elnökének felhívása nem érdekel, mert semminemű iratunk nincs, mivel minden Zomborban maradt . . .

Aiföldy levéltáros körülbelül ugyanezeket mondotta, de megtozodta még:

— Zomborban a levéltár anyagát 14 hatamas nagy szoba foglalta magába. Rendszeres okmányok és iratok 1726. évtől kezdve vannak összegyűjtve, de a levéltári fakult, sárga foliánsok közt találhatóak voltak irások, pergamentek, kutyabőrök s iniciálés feljegyzések még régebbi időkbeli is. Különösen rengeteg eredeti okirat van a rendi alkotmányos életből. Ha most Zombor még a miénk volna, vagy a zombori levéltár rend lkezésünkre állna, sok iratot tudnánk a parlamenti muzeumnak felajánlani. Ebben a pillanatban az a helyzet, hogy a megyénéi levéltárról beszélni nem lehet, csak irattárról, mert levéltárba csak a tíz évnél idősebb akták, okmányok, iratok, vagy közgyűlési határozatok tartoznak, nekünk pedig a legrégebbi iratunk hat éves.

CIPŐT

gyerekeknek, hölgyeknek, uraknak

legjobbminőségben

szavatosság mellett árusít olcsó, szabott áron

Fischer Pál, Baja.

Cipőraktár ujonnan felszerelve Lichtmann cipők — Bally cipők.

Talált holmikát árvereztetett a rendőrség a városháza udvarán.

A városháza udvarán szombaton déiben megszólalt a dob; a rendőrségre beszoigáltatott talált tárgyakat licitálták. Már előzőleg közölte a rendőrség a lapokban, hogy azon tárgyakat, amikért tulajdonosaik nem jelentkeznek, nyolc napon belül a rendőrség el fogja árvereztetni.

Végig néztünk egy ilyen árverezést: a dobra kerülő tárgyakban alig van választék, az értékek még kisebb. A rendőrségi felhívásnak meg lett a komoly

foganatja: mindenki, aki újságot olvas, megtudhatta a talált holmik listájából, hogy beszoigáltatták-e az általa elvesztett dolgokat és sietett visszakapni a boldog igazságot tulajdonos. Ugy hogy a szombat déli 12 órai árverésen csak egy talált és ki nem váltott kéreményesprók által használt drótszeprő, egy rongyokból szőtt szerfelett elhasznált, kopott és csak szegényebb házak padlóját díszítő sár és porfogó futószőnyeg, egy divatját mult, elnyúlt női bőrtököl, egy fürdő gummi-sapka, egy kulcs és értéktelen dublé fülbevaló szerepelt.

Előzőleg a városi dobos kidobolta a főtéren, hogy a rendőrségen most kezdődik a talált tárgyak árverése. A következő

U-R-A-N-I-A M-O-Z-G-Ó

Szeptember 23-án., szerdán délután 6, este fél 9 órai kezdettel

Vérpád árnyékában

(Édes apám...) Párisi regény 8 felvonásban. 10: Ezt megelőzi:

Bimbula a kutyaszanatóriumban, bohózat 2 felv. — Híradók.

Október elsejéig 4 egyszerű pár harisnya áraért kap

egy pár magasszaru külföldi Goodjor cipőt minden számban, az árát a kirakatban nézze meg.

Stellner Zsigmond Baja, Vörösmarthy u. 1. sz. (Grauaug ház.)

Női kalapok, (Divat és gyászfátylak) férfi kalapok, leányka kalapok, harisnyák, keztyűk, ingek, nyakkendők, esernyők

a legkevesebben kaphatók

Bruszt Lajos divatüzletében.

Telefonszám: 242.

Az árverésen rendőrségi alkalmazzottaknak, vagy azok hozzátartozóinak nem volt szabad részt venniük.

Török Béla ezeket mondta tudósítónak:

— A rendőrségre sok minden falált holmit szolgáltatnak be, nadrággombtól kezdve más értéktelen tárgyakon keresztül egészen a kéményseprő kéféig. Eddig még a nadrággombokat is, mint értéktárgyakat kellett kezelnünk és kimutatást kellett készítenünk róla. Issekutz Aurél főkapitány azonban, mikor jelentést tettünk ezekről a visszaágokról úgy rendelkezett, hogy azt ki kell hagyni a kimutatásból, mert hisz az a

tapasztalat, hogy igazán értékes holmit, vagy olyan falált pénztárcát, amiben csakugyan van pénz, nem szolgáltatnak be. Ezekkel a falált holmikkal sokkal több dolgunk van, mint amennyit érnek. Nem érik meg azt a munkát sem, amibe kerül az árverésről elkész terdő jegyzőkönyv megszerkesztése és ha nincs vevő, akkor tovább kell lejtromozni, nyilvántartani és jelelni, hogy hogy inkább én kidobok rájuk pár ezer koronát és eldobom, vagy elajándékozom, csak jegyzőkönyvet ne kelljen róla felvenni. Hisz a mai árverésből még a dobos díját sem tudtuk beszélni.

Kevés pénzért elegánsan, finoman öltözködni nem probléma! Látogasson el Dávid Jakab Fia férfi szabó céghez, ahol alkalmas lesz meggyőződni arról, hogy a régi jó hírnevű cégnél csakis jó szövetekből, valóban saját műhelyében készült, izléses, modern, elsőrangú zakko öltönyök, felöltők, télikabátok, bundák stb. kaphatók készen. Nagy raktár legfinomabb angol gyapju szöveteiben. Jó anyag, jó szabás, gondos munka, olcsó szabott ár, ezt az elvet valószínűleg meg

Dávid Jakab Fia finom mértékszerű férfi szabósága és kész férfi-, fiú- és gyermekruha raktára.

A legszébb filmek hete a Központi-kertmoziban.

Antalfy Ferenc kapta meg a postaház építését.

A postaházak építészeti főfelügyelősege hosszas vajadás után, amint ma Budapestről kapjuk a hírt, döntött a bajai postaház építésére beadott 29 pályázat között. Mivel az volt a kimondott elv, hogy a bajai postaházat lehetőleg csak a bajai vállalkozóknak adják ki, a 25 vidéki pályázó hamarosan kiesett a versenytárgyalás, amelyen most már csak négy vállalkozó startolt. A Molzer és Tóth vállalkozó cégről is hamarosan megállapították, hogy nem bajai és így az is kiesett, mire csak három komoly befektetés maradt: Antalfy Ferenc építőmester, Spitznagel János műépítész és Fehér Jenő volt városi főmérnök. A főverseny tulajdonképpen csak Antalfy és Spitznagel között dőlt el és amint értesülünk, Antalfy Ferenc építészvállalkozó kapta meg a postaház építését.

330.000 korona
egy 61 százaz lapya (fale hasáb, fele gómba, forgalmi adó és haza szállítás 30 ezer korona önként.)
Megrendelhető **KATANICS A.** Baja, Erzsébet kir. ucca 96. Telefon 91.

HIREK.

Személyi hir. Balku Gyula főispán hétfőn este Bajára érkezett. A főispán csak két napig marad Baján, mert csütörtökön délelőtt ismét felutazik Budapestre.

Hivatalban a városi főszámvevő. Puhala Tibor városi főszámvevő egy hónapos nyári szabadsága alatt súlyosan megbetegedett, úgy hogy nem foglalta el hivatalát, hanem kórházba ment, ahol operációt hajtottak végre rajta. A műtét sikerült és a főszámvevő teljesen felgyógyult betegségéből, úgy hogy két hónap után tegnap, hétfőn először ment be a hivatalba, ahol hatalmas munka várt rá: a költségvetés elkészítése, amelyet a város öszi közgyűlésének kell letárgyalnia.

Utat vizsgált az alispán. Dr. Szabovlyevics Dusan alispán Bencze Béla államépítészeti műszaki tanácsossal most járja be a megyei törvényhatósági műutakat. Tegnap hétfőn az alispán a felsőszentiváni közutakat szemlélte meg.

Mezőváros Csavolyon A holnapi naptól, csütörtöktől kezdve minden csütörtökön Csavolyon állatfajhással helypéznélkül hennvásárt tartanak.

Újból játszik a Központi-kertmozi.

Sok a lopás Baján. Az államrendőrségen az utóbbi időben igen sokan tettek feljelentést ismeretlen tettesek ellen, akik meglopták a feljelentőket. A rendőrségen máig pár nap alatt feljelentések alapján mintegy 25 lopási ügyben folytatnak nyomozást. Még nincs is itt a tél és a tolvajlások, lopások már és nagyon elharapódtak. Mi lesz télen, amikor a munkanélküliség még fog növekedni és a nyomor is mindennap emelkedik.

4 és 8 ezer koronás helyáradak a Központi-kertmoziban.

Vegye meg a patikában az Agriaria patikanyirtó huskonzervát.

KÖZPONTI KERTMOZI.

Szeptember 24. csütörtökön két előadás délután 6, este fél 9 óra

A zengő hárfa

(Dávid és Góliath) című hatalmas dráma kilenc fejezetben.

És a kísérő műsor.



EZANONEM-HASZNÁL AVASKRÉMET
EZANÓ-AVASKRÉMET-HASZNÁL
Avasi krém kapható Apolló illatszertárban, Baján.

